

Zdroj: BRASIL DE SOUZA, Elias, 2019. *The Book of Daniel Bible Book Shelf 1Q 2020* (Kindle Locations 1438-1631). Pacific Press Publishing Association. Kindle Edition. ISBN 9780816365159

Překlad: Lukáš Hora

Pokud není uvedeno jinak, biblické texty jsou převzaty z Českého studijního překladu

Kapitola 9 – Od poskvrny k očištění

I když má Da 8 podobné téma jako Da 7, používá odlišné symboly a jazyk. Místo nečistých a divokých šelem z Da 7 se v Da 8 objevují čistá a domácí zvířata – beran a kozel. Také místo aramejštiny z předchozích kapitol se v tomto vidění objevuje hebrejšтина a zůstává až do konce knihy. Tato změna jazyka a symbolů není náhodná, ale zdá se, že jde o záměrnou strategii k posílení obsahu vidění. Ve skutečnosti vidění zachycuje útok na svatyni a její následné očištění ve dni smíření. Proto vhodně užívá symboly odvozené od obřadní služby a používá jazyk svatyně. Navíc stojí za zmínku, že se kozel a beran společně objevovali při službě ve svatyni pouze v den smíření. Takže konkrétním použitím symbolů a jazyka se vidění zaměřuje na den smíření.

Mějme na mysli, že Da 8 rekapituluje Da 7 a přidává k tomu nové detaily i úhly pohledu. Obě vidění se vzájemně doplňují a objasňují. Následující diskuze se dělí do třech hlavních částí. První zběžně pohlíží na spor mezi mocnostmi, které představuje beran a kozel. Druhá část obsahuje pohled na povahu a činnosti malého rohu. A na konci je pohled na očištění svatyně zaznamenané v této pasáži. Tato část vidění Da 8 je nejvýraznějším tématem ve věrouce adventistů sedmého dne.

Beran a kozel

Toto vidění je spojené s viděním Da 7: „Ve třetím roce kralování krále Belšasara se ukázalo mně, Danielovi, vidění následující po tom vidění, které jsem měl na počátku.“ (Da 8,1). Vidění vypráví, Daniel se nachází v Šúšanu, ten se později stal hlavním městem perské říše. Na rozdíl od vidění v Da 7 toto vidění začíná Médo-Persií, to naznačuje, že Babylon měl předat moc nové světové mocnosti. Popis berana se dvěma nestejnými rohy je paralelní s nakloněným medvědem z předchozího vidění (a se stříbrem z Da 2). Je zajímavé, že třetí rok Belšasarovi vlády může být datován kolem roku 551 př. Kr., což je blízko době, kdy Kýros porazil Astyagése a sjednotil Médy a Peršany, kteří nakonec porazili Babylon. Podobně aktivita berana vyvíjená na západ, sever a jih odpovídá třem žebřům v ústech medvěda, to představuje tři hlavní dobytá území Médo-Persií: Lýdii, Babylon a Egypt. Při výkladu Gabriel vysvětluje, že dvourohý beran představuje Médské a Perské krále (Da 8,20).

Poté letící kozel s jedním rohem (odpovídá levhartovi z Da 7 a bronzu z Da 2) přichází od západu útočí na berana a poráží jej. Na vrcholu moci kozla se mu odlomí velký roh a na jeho místě vyrostou čtyři rohy ke čtyřem větrům nebe. Později Gabriel identifikuje tohoto kozla jako Řecko, první roh jako jeho prvního krále a čtyři následné rohy jako čtyři slabší království, která z něj vzejdou (Da 8,21.22). Dějiny s mimořádnou přesností potvrzují prorocké naplnění symbolů tohoto vidění. Letící kozel výstižně popisuje rychlý postup Alexandrové armády a velký rozsah jeho dobývání. Perskou říši napadl roku 334 př. Kr. Následovala řada velkých bitev, kde rychle porazil perské armády, ovládl pobřeží Středoziemního moře až k Egyptu a dostal se do vnitrozemí Asie. V období asi dvanácti let zabral Alexandr celé perské království a založil „největší říši na blízkém východě, kterou v té době znali“.¹ Podle jednoho zdroje měla Alexandrova říše rozlohu až „5 mil km²“ a „rozprostírala se od Řecka až k Indii“.²

¹ Gerhard Pfandl, *Daniel: The Seer of Babylon* (Hagerstown, MD: Review and Herald®, 2004), 63.

² Debra Skelton and Pamela Dell, *Empire of Alexander the Great*, rev. ed., Great Empires of the Past (New York: Chelsea House, 2009), 51.

Jak proroctví předpovědělo, zemřel na vrcholu své moci a říše byla rozdělena mezi jeho čtyři generály. Kassandros ovládl Makedonii, Lýsimachos dostal Thrákií a severozápadní Asii, Seleukos I. Níkátor si vzal Sýrii a Babylon, Ptolemaios si přivlastnil Egypt. Nakonec Seleukovci a Ptolemaiovcí se stali dominantními a nepřátelskými dynastiemi jejichž vojenské a politické jednání se objevuje v proroctví Da 11.

Malý roh

Malý roh se objevuje na vrcholu vidění. Roste rychle a poté, co se horizontálně rozšíří, zacílí své útoky proti nebi. Abychom pochopili význam tohoto symbolismu, musíme zjistit jeho původ, identifikovat, co znázorňuje a prozkoumat jeho činnost.

Původ. Jedna z komplikovaných otázek ohledně malého rohu se týká jeho původu. Anglický překlad New King James Version dobře zachycuje nejednoznačnost původního jazyka „a z jednoho/jedné z nich vyšel jeden malý roh, který neobyčejně vzrostl k jihu, k východu i k Nádherné zemi“ (“And out of one of them came a little horn which grew exceedingly great toward the south, toward the east, and toward the Glorious Land”) (Da 8,9; NKJV). Většina komentátorů zastává postoj, že roh vyrostl z jednoho ze čtyř rohů, což by ztotožňovalo roh s obecně přijímaným antiochovským pohledem na tuto pasáž.

Ale podrobné studium přináší hodnověrnější pohled. Příslušná část 8. a 9. verše zní následovně: „místo něho [velikého rohu] vyrostly viditelné čtyři, a to na čtyři strany světa (ke čtyřem větrům nebes; MPCZ). Pak z jedné z nich vyrazil jakýsi nepatrný roh“ (Da 8,8.9; ČSP). Překlad „z jedné z nich“ vede k závěru, že malý roh vychází z jednoho ze čtyř větrů nebes, to je znázorněno v následující tabulce:³

Gramatická shoda rodu a čísla v Da 8,8.9

Verš 8	ke čtyřem větrům (ženský rod)	nebes (mužský rod)
Verš 9	z jedné (ženský rod)	z nich (mužský rod)

Jedná se o syntaktický paralelismus, kde se shoduje rod slov, z toho vyplývá, že malý roh musí vycházet z jednoho kvadrantu kompasu (z jedné světové strany). Někdo může namítat, že roh musí vyrůstat z jiného rohu, nebo z hlavy zvířete. Ale to lze vysvětlit dvěma způsoby. Zacharjáš jako roh popisuje mocnost, která vedla Boží lid do vyhnanství a tento roh očividně vznikl samostatně (Za 2,1-4), to ukazuje, že symbolický roh nutně nevyžaduje spojení s šelmou nebo dokonce s jiným rohem. Další uspokojivé vysvětlení předpokládá, že roh byl spojen s šelmou, ale to bylo „mimo rámec vidění, a proto to Daniel neviděl“.⁴ Byl navržen důvod pro nezmínění „tak hrozných šelem; zvířata, která představují království (beran a kozel) jsou čistá, zatímco šelmy jsou považované za nečisté. Jejich zmínění by zkruslilo spojení mezi viděním a svatyní.“⁵

Ať už přijmeme jakékoli vysvětlení, zdá se jasné, že malý roh z Da 8 koresponduje s tím z Da 7. Takže i když nejsou totožné, musejí se výrazně překrývat, jak vhodně ukazuje následující shrnutí: „1. Oba rohy jsou na počátku malé (Da 7,8; 8,9). 2. Později se stanou velké (Da 7,20; 8,9 a dále). 3. Oba jsou pronásledující mocností (Da 7,21.25; 8,10.24). 4. Oba se vyvyšují a rouhají (Da 7,8.20.25; 8,10.11.25). 5. Oba se zaměřují na Boží lid (Da 7,25; 8,24). 6. Jejich činnost popisuje prorocký čas (Da 7,25; 8,13.14). 7. Oba zasahují až do doby konce (Da 7,25.26; 8,17.19). 8. Oba čelí nadpřirozené zkáze (Da 7,11.26;

³ Gerhard F. Hasel, “The ‘Little Horn,’ the Heavenly Sanctuary, and the Time of the End: A Study of Daniel 8:9–14,” in *Symposium on Daniel*, vol. 2, ed. Frank B. Holbrook, Daniel and Revelation Committee Series (Washington, DC: Biblical Research Institute, 1986), 389, 390.

⁴ Pfandl, *Daniel*, 78.

⁵ Ángel M. Rodríguez, *Future Glory: The 8 Greatest End-Time Prophecies in the Bible* (Hagerstown, MD: Review and Herald®, 2002), 50.

8,25).“⁶ Z toho vyplývá, že i když malý roh ze sedmé kapitoly pochází z nepopsatelné šelmy symbolizující pohanský Řím, potom malý roh znázorněný v Da 8 musí vycházet ze stejné mocnosti.

Identifikace. Mnoho protestantských teologů vykládá malý roh jako znázornění Seleukovského krále Antiocha IV. Tento král napadl Judsko a znesvětil chrám tím, že do něj vstoupil a vyplnil ho. Prosadil bezcitný program helénizace se záměrem vyhlazení židovského náboženství. Zakázal svěcení soboty a svátků. Zrušil obětní systém, zastavil obřezávání dětí a nařídil zničit opisy Tóry. To začalo 16. prosince roku 167 př. Kr., když v chrámu byla postavena Diova socha a bylo tam obětované prase. Skončilo to v roce 164 př. Kr. když Makabejští porazili Antiocha a znovu vysvětili chrám.⁷

Nicméně adventisté sedmého dne vykládají apokalyptická proroctví podle historicistické metody a také berou v úvahu exegetické a kontextuální stránky biblického textu. Tvrdíme, že roh musí představovat papežství – mocnost, která je spojena s prvky římské říše. Tento pohled je v souladu s původem malého rohu. Malý roh vychází z jedné ze čtyř světových stran a je blízce spojen s rohem v Da 7, jak už bylo uvedeno. Už z těchto důvodů se antiochovský výklad zdá méně přesvědčivý.

Nicméně adventisté sedmého dne odmítají aplikaci malého rohu na Antiocha z několika dalších důvodů, některé z nich jsou shrnuté v následujícím citátu:

*1. Malý roh vyrostl mezi deseti rohy (Da 7,8), ale Antiochus IV nevychází z deseti řeckých králů. Byl osmým králem v Seleukovském království, které mělo během své existence 28 králů. 2. Ve vidění Daniele byly nejdříve tři rohy vykořeny (v. 8). Antiochus IV nevykořenil čtyři krále. 3. Malý roh se stal větším než další rohy (v. 20). Očividně Antiochus IV nebyl větší než ostatní králové jeho doby. Ve skutečnosti přítomnost římského vyslance Popilia Laena byla dostatečná pro odtažení Antiocha IV z Egypta. 4. Svatí byli dáni do jeho rukou na tři a půl času/let (v. 25). Podle první makabejské 1,57 a 4,52-54 trvalo znesvěcení chrámu pouze tři roky a 10 dní. 5. Beran (Persie) se vyvýšil (Da 8,4); kozel (Řecko) se nadmíru vyvýšil (v. 8) a malý roh neobyčejně vzrostl (v. 9). Antiochus Epifanes nebyl nikdy větší než Médo-Persie nebo Řecko.*⁸

Antiochus nenaplnil žádný z těchto charakteristických znaků tak jako římská mocnost, nebo papežství.

Činnosti. Mnoho činností předpovězených pro malý roh nezapadá do Antiochovského pohledu, ale zdá se, že odpovídají činnostem Římské mocnosti jak v pohanské, tak i v papežské fázi.

Příslušná pasáž říká, že malý roh „neobyčejně vzrostl k jihu i k východu i k Ozdobě.“ (Da 8,9). Jak naznačují geografické pohyby, roh může vycházet buď ze severu nebo ze západu. Takže pohanská římská říše dobře zapadá do tohoto obrazu, když přišla ze západu, aby dobyla Egypt (jih) a Sýrii (východ) a svatou zemi (Ozdobu (ČSP), pozn. překladatel).

Dále pozorujeme, že „Vzrostl až k vojsku nebes a shodil na zem některé z toho vojska i některé z hvězd a pošlapal je.“ Zde se popisuje vertikální pohyb rohu, a to vede k pohledu na papežský Řím. Hvězdy

⁶ Pfandl, *Daniel*, 77; see also William H. Shea, “Unity of Daniel,” in *Symposium on Daniel*, vol. 2, ed. Frank B. Holbrook, Daniel and Revelation Committee Series (Washington, DC: Biblical Research Institute, 1986), 187.

⁷ Michael A. Harbin, *The Promise and the Blessing: A Historical Survey of the Old and New Testaments* (Grand Rapids, MI: Zondervan, 2005), 365.

⁸ Pfandl, *Daniel*, 76.

a vojsko nemají být ztotožňovány s doslovnými nebeskými tělesy, anděly, nebo pohanskými božstvy. Ve skutečnosti, nebeská tělesa znázorňují Boží lid (v. 10). Když později Gabriel vysvětluje, tato mocnost „zničí i mocné, ba i lid svatých“ (v. 24). To příhodně popisuje papežské pronásledování proti těm, kteří se odvážili nesouhlasit. Tažení se vyvinuly v útoky proti určitým křesťanům v podobě pronásledování Albigenských a Valdenských. Inkvizice také rozšířila pronásledování ze Španělska do Latinské Ameriky, nemluvě o masakru Hugenetů při Bartolomějské noci.⁹

Nicméně roh „až k veliteli toho vojska se vyvýšil a od něho odebral soustavnou¹⁰ bohoslužbu a povrženo bylo sídlo jeho svatyně“ (v. 11). Roh na vrcholu své moci zahajuje duchovní a teologický útok proti „Veliteli“. „Velitel“ symbolizuje postavu Mesiáše, a tak poukazuje na Krista v nebeském postavení,¹¹ který je následně označený jako Michael (Da 10,13.21; 12,1). Odstranění soustavné bohoslužby a svržení svatyně symbolizuje ustanovené falešného bohoslužebného systému, který vytvořilo papežství. A tak se Boží služba ve svatyni odstranila ze srdcí davů, které přitáhlo padělané evangelium Říma. Není přehnané tvrdit, že mnoho papežských inovací jako je zpověď, obětování při mši a kult svatých představuje útok na Kristovu nebeskou službu.

Očištění a ospravedlnění svatyně

Poté, co prorok vylíčí činnosti malého rohu, slyší dvě nebeské bytosti, jak spolu mluví:

„Slyšel jsem také, jak jeden svatý hovoří. A jeden svatý pravil tomu dotyčnému, který hovořil: Za jak dlouho nastane to vidění o té soustavné bohoslužbě a té pustošící věrolomnosti, vydávající v pošlapání jak svatyni, tak vojsko? A řekl mi: Až do večera i jitra dvoutisícího třetího, a napravena bude svatyně.“ (Da 8,13.14)

Toto prohlášení o očištění svatyně souvisí se soudní scénou popsanou v Da 7. Slovo přeložené jako „napravena“ zahrnuje myšlenku, že bude ospravedlněna a obnovena. I když obě vidění používají odlišné symboly, odkazují ke stejnému nebeskému soudu, který se odehrává v nebi po uplynutí 2300 dnů. Proto zde zmíněná svatyně musí být nebeská.

Další bod, který si zaslouží naši pozornost souvisí s otázkou, na kterou se ptá a odpovídá nebeská bytost. Tento dotaz není o délce pronásledování, které bude činit malý roh. Spíše se týká délky celého vidění, od doby perského berana až k očištění svatyně. Otázka, jak dlouho bude trvat vidění (*chazon*) se týká událostí dlouhého rozsahu ukázaných Danieli, které se rozprostírají od doby perského berana až k očištění svatyně. Slovo „bohoslužbě“ se neobjevuje v hebrejském textu, může předpokládat, že je nepřímou vyjádřením, ale nemělo by omezovat rozsah vidění.

Zdá se zřejmé, že uběhne 2300 večerů a jiter, než bude svatyně očištěna. K pochopení tohoto symbolismu, je nutné si zopakovat, jak fungoval Bohem ustanovený obětní systém, který znázorňoval plán spasení.

⁹ See John Julius Norwich, *Absolute Monarchs: A History of the Papacy* (New York: Random House, 2011); Edward A. Ryan, “Spanish Inquisition,” in *Encyclopaedia Britannica*, accessed May 17, 2019, <https://www.britannica.com/topic/Spanish-Inquisition>.

¹⁰ Hebrejské slovo *tamid* je v některých Bibliích přeloženo jako „každodenní“ (např. ČEP, B21, pozn. překladatel) a musí být uplatněné na širokou škálu svatyně služby související s prvním oddělením svatyně, jako je pálení kadidla, svícny, denní oběti atd. Proto je lepší vnímat *tamid* jako soustavnou/ustavičnou (ČSP, MPCZ, JB, BKR) Kristovu službu, když uplatňuje zásluhy své krve, aby vymazal hříchy svého lidu.

¹¹ Pfandl, *Daniel*, 102.

Služba v Izraelské svatyni probíhala ve dvou fázích: (1) denní služba, při ní byly skrze vyznání a obětování každodenně přenášeny hříchy Božího lidu do svatyně a (2) každoroční služba se nazývá Den smíření, tehdy byla svatyně očištěna od hříchů, které do ní byly přeneseny během každodenní služby. „Den smíření byl dnem soudu (Lv 23,29). Převahujícím prvkem bylo ospravedlnění věrných a loajálních Izraelců, kteří dodržovali všechny Bohem stanovené podmínky k očištění během každodenní služby v rituálním roce.“¹² Ve stejné chvíli je během rituálů Dne smíření „obhájena spravedlnost JHVH, ať už byly očištěni věrní, nebo odsouzeni ti, kteří se vyhýbali lidskosti a poslušnosti vůči Bohu.“¹³

Očištění svatyně koresponduje s předadventním soudem popsaným v Da 7,9-14 se musí odehrát na konci 2300 prorockých dní. Toto očištění se skládá z vyšetřování záznamů žijících svatých, jak je poznamenáno v předchozí kapitole (Da 7,22). V jeho závěru jsou vymazány buď hříchy, nebo jména. „Skrze tento předadventní soud je ustanoven pravý plán spasení a jsou odsouzeny plány malého rohu. Je rozhodnut duchovní konflikt mezi dvěma systémy a Bůh je ospravedlněn před vesmírem (Ř 3,4). Jinými slovy, předadventní soud neospravedlňuje pouze svaté, ale také Boha před všemi stvořenými bytostmi, včetně satana a jeho následovníků.“¹⁴

Je důležité mít na paměti, že soud, nebo Den smíření v Da 7 a 8 se také věnuje útokům rohu proti svatyni. Podobně jako Izraelská svatyně a chrám mohla být znesvěcena nepřátelskými silami, tak i nebeský chrám musí být ospravedlněn před účinky falešného papežského plánu spasení, který symbolicky znesvětil svatyni.

„Takže existovaly dva konkurenční plány svatyňové služby a spasení – nebeský originál a pozemská náhražka. Existovaly dvě konkurenční svatyně a dvoje konkurenční kněžství. Existovali dva konkurenční veleknězi, kteří vykonávali službu. Ve stejném bodě dějin tohoto zápasu musí přijít čas k rozhodnutí mezi těmito dvěma plány a jejich výsledky. Má přijít čas soudu, který rozhodne mezi nimi. Tento rozsudek je uveden v časovém období Da 8,14, 2300 dní. Takže očištění (MPCZ) nebo napravení (ČSP) svatyně souvisí s napravením chyb, které způsobil malý roh ve snaze ustanovit pozemskou náhražku díla nebeské svatyně. Tímto soudem vyjde najevo, že během celého tohoto zápasu byla nebeská svatyně v nebi (srov. Žd 8,2). Vyjde najevo, že pravé kněžství bylo kněžství, ve kterém Ježíš sloužil v nebi (srov. Žd 8,1). Vyjde najevo, že pravá bohoslužba pravé svatyně byla v nebi s Kristem, nebeským Vladařem.“¹⁵

Z výše uvedeného vyplývá, že období, kdy si malý roh přisvojoval Ježíšovu přímluvnou službu skončí po 2300 prorockých dnech, když bude svatyně očištěna a ospravedlněna. Nicméně není zde uveden počátek tohoto období. Na konci výkladu byl Daniel „zdeptán z toho vidění, ale nic (...) nechápal.“ (Da 8,27). Hebrejské slovo pro „vidění“ překládá slovo *mare* (vzhled) a poukazuje na rozhovor, kde je

¹² Gerhard F. Hasel, “Divine Judgment,” in *Handbook of Seventh-day Adventist Theology*, ed. Raoul Dederen (Hagerstown, MD: Review and Herald®, 2001), 840.

¹³ Roy E. Gane, *Cult and Character: Purification Offerings, Day of Atonement, and Theodicy* (Winona Lake, IN: Eisenbrauns, 2005), 323.

¹⁴ Pfandl, *Daniel*, 88.

¹⁵ William H. Shea, *Daniel 7–12*, Abundant Life Bible Amplifier (Nampa, ID: Pacific Press®, 1996), 110.

Brasil de Souza, Elias. *The Book of Daniel Bible Book Shelf 1Q 2020* (p. 92). Pacific Press Publishing Association. Kindle Edition.

zmíněno 2300 dní v Da 8,14. Daniel tomu nemohl rozumět, protože neměl žádný výchozí bod. Pouze později dává Gabriel Danieli tuto informaci, jak je uvedeno v rozhovoru v Da 9,23-27. Tam se dozvídáme, že toto dlouhé období začíná v roce 457 př. Kr. a vede k událostem v roce 1844.

Závěr

Da 8 popisuje dva hlavní konflikty. První zápas se skládá z horizontální, nebo vojenské války, která zahrnuje kozla a berana, kteří znázorňují střet mezi Médo Persií a Řeckem. V této válce Řekové pod vedením Alexandra Velikého porazili Médo Peršany.

Nicméně druhá válka se primárně odvíjí ve vertikálním směru. Mocnost znázorněná malým rohem podniká útok proti nebeské svatyni a jejímu „Veliteli“ neboli Veleknězi. Samozřejmě Ježíš Kristus je veleknězem svatyně, jejíž teologické základy svrhne na zem. V temné scéně pronásledování, odpadnutí a porážky vyvstává z rozhovoru dvou nebeských bytostí poselství naděje: „Až do večera i jitra dvoutisícího třístého, a napravena bude svatyně“ (Da 8,14). Když skončí toto dlouhé časové období, začíná nebeský Den smíření. Boží charakter je ospravedlněn, Kristus ospravedlňuje svůj lid a vymazává jejich hříchy z nebeských záznamů. Poselství o svatyni začíná být hlásané světu, a nakonec mocnost znázorněná malým rohem „bez zásahu ruky bude rozdrcen[a]“ (v. 25). Adventisté sedmého dne věří, že 2300 prorockých dnů skončilo v roce 1844, když se Kristus přesunul ze svatého do nejsvětějšího místa nebeské svatyně, aby konal službu Dne smíření.